

Rigsdag efter Rigsdag for til sidst uventet hurtigt at slaa igennem med et sejrrikt Resultat for Reformvennerne.

Til Værkets sidste Afdeling er der ydet Bidrag af en Række Forfattere, der repræsenterer Sagkundskab indenfor Jura, Administration og den Form for almen »Statskundskab«, der ikke forekommer udenfor Sverige som særlig dyrket Videnskabsfelt: Georg Andrén, C. A. Reuterskiold, Einer J:son Thulin, Herbert Tingsten, Nils Herlitz, Arthur Montgomery, K. G. Simonsson, Karl Hildebrand, Robert Malmgren, Axel Bruswitz, Nils Alexanderson, Gunnar Hesselén, Edvard Thermænius. Gennem de ni Bind, den fylder, er der givet alle interesserede en Lejlighed til meget grundig Indtrængen i Formerne for hele det nuværende svenske Rigsdagsvæsen. En tilsvarende Redegørelse mangler totalt for den danske Rigsdags Vedkommende. Mærkeligt er det imidlertid, at der ikke er fundet Anledning til at give nogen egentlig og samlet historisk Oversigt over Rigsdagens Udvikling fra 1866 til Nutiden. Derimod redegør Thermænius, der regnes for den bedste Kender af moderne svenske Partiforhold, i sit Bidrag, der fylder Værkets sidste og syttende Bind, for Rigsdagspartiernes Udvikling i hele Tiden efter 1866; nogen saadan sammenfattende historisk Oversigt over dansk Partivæsen ejer vi heller ikke. *Hans Jensen.*

I Anledning af, at der 1934 vilde være forløbet 300 Aar siden Omdannelsen af Sveriges indre Administration ved Forvaltningsloven af 1634, havde det været Tanken at mindes denne skelsættende Begivenhed ved Udgivelsen af et 6-Binds Værk behandlende hele den svenske Central- og Lensstyrelses Historie. Det viste sig imidlertid ikke muligt at tilvejebringe de fornødne Midler til Gennemførelsen af en saa storstilet Plan, og man har da foreløbig indskrænket sig til at udgive *Kungl. Maj:ts Kanslis Historia*, et usædvanligt stateligt Værk i to store Kwartbind, pragtfuldt udstyret og skrevet af de mest sagkyndige Forfattere. Ved en kortfattet Omtale af et saa indgaaende Arbejde forbyder det sig af sig selv at give Referat af Enkeltheder, ligesom en realkritisk Behandling næppe kan ventes af en Udlænding. En enkelt Anke af almindelig Karakter maa dog straks fremføres. Det er et Savn, at et saa grundlæggende Værk ikke er forsynet med Kildehenvisninger (kun til Bygningshistorien i II findes saadanne), og det vilde sikkert af mere end een Grund have været ønskeligt, om der tilsidst i et Resumé paa et af Hovedsprogene var givet en Oversigt over de vigtigste Momenter i Kancelliets Udvikling.

Medens andet Bind ved Nils G. Wollin udelukkende behandler Kancelliets Bygningshistorie, skildrer det første og langt det største denne Institutions almindelige Historie. Værkets Hovedredaktør, Førstebibliotekar, Dr. Oscar Wieselgren indleder med en instruktiv Oversigt over Kancellivæsenets Udvikling i Middelalderen og i den nyere Tid. Herunder omtales ogsaa Kancelliforhold i Sverige før 1612. Først efter dette Tidspunkt kan man nemlig her tale om Kancelliet som en virkelig Institution med fast Personale og bestemte Regler for Forretningsgangen samt for Sagernes Registrering og arkivalske Bevaring. Hovedmanden paa dette Omraade er Axel Oxenstierna, hvis betydningsfulde Indsats gennem Reformen 1626 og 1634 med stor Grundighed skildres af Nils Forssell. I det »karolinska tidevarvet« (1660—1719) gik Kancelliet — som Arne Munthe viser i det følgende Afsnit — en ny Udvikling i Møde efter 1661, da Princippet om den kollegiale Virkemaade for Alvor blev ført ud i Livet, og Kongerne fik en stærkere og stærkere Indflydelse paa Sagernes Afgørelse. Dette fremmedes ikke mindst under Karl XII, idet de forskellige »Feltkancellier«, der fulgte Kongen i Udlandet, ganske overskyggede »Hjemmekancelliet« i Stockholm. Karakteristisk for den næste Periode 1720—89 (behandlet af Arne Forssell) er det, at Kancelliets gentagne Omformning stadig finder Sted paa Baggrund af den almindelige indrepolitiske Udvikling. Det var saaledes Tilfældet ved Kongevalget 1720, efter Revolutionen 1772 og efter den politiske Omvæltning 1789, da Gustav III i Modsætning til Embedsstandens stærke Position i Frihedstiden fik den afgørende Indflydelse paa Forvaltningen. Fraset en kort Reaktion efter Kongens Død udvikledes Kancelliet — som R. Liljedahl paaviser i Afsnittet om Tiden 1789—1840 — mere og mere i Retning af en departemental Institution, saadan som det 1840 blev gennemført.

Den nye svenske Kancellihistorie er et fortjenstfuldt og lærerigt Værk. Med stor Grundighed er der gjort Rede for Institutionens Udviklingsgang i de forskellige Tidsaldre, for dens Stilling til andre Regeringsorganer, dens indre Opbygning og Forretningsgang, personelle og økonomiske Forhold. De ledende Personligheders Indsats er stærkt fremhævet, og det er stadig eftervist, hvorledes de skiftende Perioders politiske Magtfordeling har øvet sin Indflydelse paa Kancelliets gradvise Omdannelse. Trods Emnets Tørhed har de enkelte Forfattere formaaet at fremlægge deres Resultater i en tiltalende og vel afrundet Form.

Bjørn Kornerup.